

Kod przedmiotu – I1J-18

Nazwa przedmiotu

Kontrapunkt

Kierunek

Jazz i Muzyka Estradowa

Zakres

Kompozycja i aranżacja

Typ studiów

Studia I stopnia stacjonarne / niestacjonarne

Wymagania wstępne

Dla I roku nauczania:

Zdany egzamin wstępny na studia I stopnia – zakres: kompozycja i aranżacja. Wymagania zostały określone w „Informatorze dla kandydatów na studia stacjonarne I stopnia”.

Dla II roku nauczania:

Bardzo dobre opanowanie zasad muzyki, znajomość problematyki harmoniki dur-moll na poziomie wymaganym w ramach kursu szkoły muzycznej II stopnia, wiedza z zakresu form muzycznych – techniki i formy polifoniczne, elementarna wiedza z zakresu historycznego rozwoju technik i form polifonicznych oraz opanowanie wiedzy i umiejętności przewidzianych dla I roku nauczania.

Wymagania końcowe

Po semestrze I, II i III przeprowadzane jest zaliczenie ze stopniem, natomiast po semestrze IV studenci przystępują do egzaminu końcowego.

Po semestrze I, II i III zaliczenie następuje na podstawie oceny prac przedłożonych przez studenta.

Po semestrze IV, a więc na zakończenie całego kursu kontrapunktu, przeprowadzany jest egzamin końcowy, sprawdzający opanowanie nabytej wiedzy oraz zdolność praktycznego zastosowania przyswojonych wiadomości. Studenci zobowiązani są przedstawić do oceny komplet prac pisemnych z całego kursu kontrapunktu (semestry I-IV), wykazać się znajomością w zakresie wiedzy teoretycznej o zasadach technik polifonicznych (formy, środki) oraz analityczną znajomością ważnych w literaturze muzycznej dzieł polifonicznych.

Cele kształcenia

1. Teoretyczne i praktyczne opanowanie zasad techniki polifonicznej.

2. Wykształcenie umiejętności tworzenia wielogłosowych konstrukcji polifonicznych, w tym z wykorzystaniem różnorodnych sposobów imitacji ścisłej i swobodnej.
3. Praktyczne wykorzystanie technik polifonicznych w próbach kompozytorskich.
4. Wyposażenie studentów w aparat pojęciowy niezbędny w opisie, analizie i interpretacji środków, technik i form polifonicznych.
5. Nabycie i doskonalenie umiejętności analizy środków i form polifonicznych.
6. Poznanie ważnych w literaturze muzycznej dzieł polifonicznych.
7. Rozwój wrażliwości i wyobraźni muzycznej, "wielopoziomowego" myślenia i słyszenia muzycznego.
8. Przygotowanie studentów do samodzielnej realizacji zadań praktycznych np. opracowania utworów czy aranżacji z wykorzystaniem środków, technik i form polifonicznych.
9. Zapoznanie studentów z podstawową literaturą teoretyczną i praktyczną traktującą o zagadnieniach układów horyzontalnych, środków, technik i form polifonicznych wykorzystywanych na przestrzeni dziejów muzyki, z uwzględnieniem problematyki wieku XX i czasów nam współczesnych.

Treści programowe

ROK I

SEMESTR I

KONSTRUKCJA DWUGŁOSOWA

1. WPROWADZENIE DO NAUKI KONTRAPUNKTU

- pojęcia podstawowe
- podział nauki kontrapunktu
- styl ścisły i swobodny
- cantus firmus

2. GATUNKI KONTRAPUNKTYCZNE

- gatunki – wiadomości ogólne
- gatunek I nuta przeciw nucie w stylu ścisłym
- gatunek II dwie nuty przeciw nucie w stylu ścisłym
- gatunek III cztery nuty przeciw nucie w stylu ścisłym
- gatunek IV synkopowany w stylu ścisłym
- gatunek V floridus w stylu ścisłym
- wybrane gatunki w stylu swobodnym
- gatunek V floridus w stylu swobodnym z trzecim głosem towarzyszącym
- komponowanie ćwiczeń dwugłosowych w wybranych gatunkach i stylach

3. KANONY

- kanony – wiadomości ogólne
- systematyka kanonów
- kanon w ruchu prostym w oktawie i w prymie, canon perpetuus
- kanon w ruchu prostym w kwincie (duodecymie), canon per tonos
- kanon w ruchu przeciwnym
- kanon w ruchu retrogradalnym, kanon zwierciadlany
- kanon w augmentacji i dyminucji

- kanon dwugłosowy z trzecim głosem uzupełniającym
- analiza wybranych kanonów z literatury muzycznej (lub form polifonicznych wykorzystujących technikę kanoniczną)
- komponowanie wybranych kanonów dwugłosowych

SEMESTR II

4. INWENCJA DWUGŁOSOWA

- inwencja – wiadomości ogólne
- analiza wybranych inwencji J.S. Bacha
- komponowanie inwencji dwugłosowej

5. FUGA

- fuga – wiadomości ogólne
- systematyka fug
- elementy fugi
- analiza tematów wybranych fug Das Wohltemperierte

Klavier J.S. Bacha

- analiza wybranych fug Das Wohltemperierte Klavier J.S. Bacha
- komponowanie fugi jednotematowej dwugłosowej

ROK II

SEMESTR III i IV

KONSTRUKCJA TRZYGŁOSOWA I CZTEROGŁOSOWA

1. GATUNKI KONTRAPUNKTYCZNE

- wybrane gatunki w stylu ścisłym i swobodnym
- komponowanie ćwiczeń trzygłosowych w wybranych gatunkach i stylach

2. KANONY

- wybrane kanonu trzygłosowe
- komponowanie wybranych kanonów trzygłosowych

3. MOTET, MADRYGAŁ, FUGA, INNE FORMY

POLIFONICZNE

- analiza utworów polifonicznych wybranych twórców epoki renesansu (m.in. C. de Rore, T.L. da Victoria, O. di Lasso, G.P. da Palestrina)
- komponowanie trzygłosowego motetu/madrygału w stylu renesansowym
- analiza utworów polifonicznych wybranych twórców epoki baroku (m.in. J.S. Bach, G.P. Telemann, D. Scarlatti)
- komponowanie fugi trzygłosowej w stylu barokowym
- komponowanie utworu polifonicznego na instrument monofoniczny w stylu barokowym
- analiza fug i innych utworów polifonicznych wybranych twórców epoki klasycyzmu (m.in. J. Haydn, W.A. Mozart, L. van Beethoven)
- komponowanie fugi czterogłosowej na kwartet smyczkowy/ trzygłosowej na trio stroikowe w stylu klasycznym
- analiza fug i innych utworów polifonicznych wybranych twórców epoki romantyzmu (m.in. F. Schubert, F. Mendelssohn, F. Liszt, C. Franc, M. Reger, A. Bruckner)
- komponowanie fugi czterogłosowej na organy w stylu romantycznym
- analiza fug i innych utworów polifonicznych wybranych twórców XX wieku (m.in. M. Ravel, D. Szostakowicz, P. Hindemith, B. Bartok, K. Szymanowski, O. Messiaen)
- komponowanie fugi/utworu polifonicznego trzygłosowego/czterogłosowego utrzymanego w innym systemie niż dur-moll na dowolną obsadę wykonawczą.

Zamierzone efekty uczenia się:

W zakresie wiedzy:

JE_W01 - posiada ogólną znajomość literatury muzycznej

JE_W03 - posiada znajomość elementów dzieła muzycznego i wzorców budowy formalnej utworów

JE_W04 - posiada wiedzę umożliwiającą docieranie do niezbędnych informacji (książki, nagrania, materiały nutowe, Internet), ich analizowanie i interpretowanie we właściwy sposób

JE_W06 - posiada znajomość i zrozumienie podstawowych linii rozwojowych w historii muzyki oraz orientację w związanej z tymi zagadnieniami literaturze piśmienniczej (dotyczy to także Internetu i e-learningu)

JE_W07 - rozpoznaje i definiuje wzajemne relacje zachodzące pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi aspektami studiowania

JE_W08 - posiada znajomość stylów muzycznych i związanych z nimi tradycji wykonawczych

JE_W09 - posiada wiedzę dotyczącą muzyki współczesnej

JE_W13 - posiada podstawowe wiadomości w zakresie praktycznego zastosowania wiedzy o harmonii i zdolność analizowania pod tym kątem wykonywanego repertuaru

JE_W14 - dysponuje podstawową wiedzą z zakresu dyscyplin pokrewnych pozwalającą na realizację zadań zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym)

JE_W15 - posiada znajomość podstawowych wzorców leżących u podstaw improwizacji i aranżacji

W zakresie umiejętności:

JE_U01 - dysponuje umiejętnościami niezbędnymi do tworzenia i realizowania własnych koncepcji artystycznych

JE_U02 - jest świadomy sposobów wykorzystywania swej intuicji, emocjonalności i wyobraźni w obszarze ekspresji artystycznej

JE_U05 - posiada umiejętność wykorzystywania wiedzy dotyczącej podstawowych kryteriów stylistycznych wykonywanych utworów

JE_U07 - jest przygotowany do współpracy z innymi muzykami w różnego typu zespołach oraz w ramach innych wspólnych prac i projektów, także o charakterze multidyscyplinarnym

JE_U09 - posiada umiejętność właściwego odczytania tekstu nutowego, biegłego i pełnego przekazania materiału muzycznego, zawartych w utworze idei i jego formy

JE_U13 - posiada umiejętność rozumienia i kontrolowania struktur rytmicznych i metrycznych oraz aspektów dotyczących aplikatury, smyczkowania, pedalizacji, frazowania, struktury harmonicznego itp. opracowywanych utworów

JE_U14 - posiada biegłą znajomość w zakresie słuchowego rozpoznawania materiału muzycznego, zapamiętywania go i operowania nim

JE_U17 - posiada podstawowe umiejętności kształtowania i tworzenia muzyki w sposób umożliwiający odejście od zapisanego tekstu nutowego

W zakresie kompetencji społecznych:

JE_K01 - umie gromadzić, analizować i w świadomy sposób interpretować potrzebne informacje

JE_K02 - realizuje własne koncepcje i działania artystyczne oparte na zróżnicowanej stylistyce, wynikającej z wykorzystania wyobraźni, ekspresji i intuicji

JE_K10 - umie posługiwać się fachową terminologią z zakresu dziedziny muzyki

JE_K13 - posiada umiejętność adaptowania się do nowych, zmiennych okoliczności, które mogą występować podczas wykonywania pracy zawodowej lub twórczej

JE_K14 - jest zdolny do efektywnego wykorzystania wyobraźni, intuicji, twórczej postawy i samodzielnego myślenia w celu rozwiązywania problemów

Formy kształcenia

Wykłady i ćwiczenia, z zastosowaniem metod: Problem Based Learning, Flipped Education (Flipped Classroom)

Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia efektów uczenia się

Rok	I		II		III	
Semestr	1	2	3	4	5	6
Punkty ECTS	2	2	2	2		
Ilość godzin w tygodniu	2	2	2	2		
Rodzaj zaliczenia	zst	zst	zst	zst		
Legenda	zal – zaliczenie; zst – zaliczenie ze stopniem; egz – egzamin; ekm – egzamin komisyjny					

Kryteria oceny:

Po semestrze I, II i III przeprowadzane jest zaliczenie ze stopniem, natomiast po semestrze IV studenci przystępują do egzaminu końcowego.

Po semestrze I, II i III zaliczenie następuje na podstawie oceny prac przedłożonych przez studenta.

Po semestrze IV, a więc na zakończenie całego kursu kontrapunktu, przeprowadzany jest egzamin końcowy, sprawdzający opanowanie nabytej wiedzy, zdolność praktycznego zastosowania przyswojonych wiadomości. Studenci zobowiązani są przedstawić do oceny komplet prac pisemnych z całego kursu kontrapunktu (semestry I- IV), wykazać się znajomością w zakresie wiedzy teoretycznej o zasadach technik polifonicznych (formy, środki) oraz analityczną znajomością ważnych w literaturze muzycznej dzieł polifonicznych.

Ocenie podlega zakres nabytej wiedzy teoretycznej, dotyczącej problematyki poruszanej na zajęciach oraz umiejętności praktycznych, mierzalnych poprawnością wykonanych zadań, poziomem ich zaawansowania oraz stopniem biegłości w posługiwaniu się określonymi środkami polifonicznymi przez studenta. Poza tym ocenie podlega systematyka pracy oraz zaangażowanie studenta w pracę i problematykę przedmiotu.

Literatura (piśmiennictwo)

- Apfel E., Diskant und Kontrapunkt in der Musiktheorie des 12. bis 15. Jahrhunderts, Wilhelmshaven 1982,
- Benjamin T., The Craft of Modal Counterpoint. A Practical Approach, Routledge, Taylor & Francis e-Library 2005,
- Braun W. "Deutsche Musiktheorie des 15. bis 17. Jahrhunderts, ii: von Calvisius bis Mattheson", Vom Magister und Schulkantor zum vollkommenen Kapellmeister, Geschichte der Musiktheorie, red. F. Zaminer, Darmstadt 1994,
- Bukofzer M.F., Geschichte des englischen Diskants und des Fauxbourdons nach den theoretischen Quellen, Strasbourg 1936,
- Chomiński J. M., Formy muzyczne, t. I – Forma polifoniczna, Kraków 1956,
- Chomiński J. M., Historia harmonii i kontrapunktu, t. I – III, Kraków 1958 – 1990,
- Feicht H., Polifonia renesansu, Kraków 1965,
- Feicht H., Studia nad muzyką polskiego średniowiecza, Kraków 1979,
- Gawlas J., Kontrapunkt. Podstawowe zasady, Kraków 1979,
- Heering K., Próba analizy strukturalnej dzieła muzycznego, w: Ze studiów nad metodami etnomuzykologii, Wrocław 1975,
- Kaczyński T., Rozmowy z Witoldem Lutosławskim, Kraków 1972,
- Krenek E., Tonal Counterpoint, New York 1958,
- Krenek E., A Discussion of the Treatment of Dissonances in Ockeghem's Masses as Compared with the Contrapuntal Theory of Johannes Tinctoris, St Paul, MN 1947,
- Krukowski S., Problemy wykonawcze muzyki dawnej, Warszawa 1972,
- Lester J., History of Compositional Theory in the 18th Century, Cambridge, MA 1992,
- Pociąg B., Idea, dźwięk, forma, Kraków 1972,
- Riemann H., Text-Book of Simple and Double Counterpoint including imitation or canon, Breitkopf&Härtel, Leipzig 1904,
- Sikorski K., Kontrapunkt, t. I- III, Kraków 1953 – 1957,
- Sachs K.J., "Die Contrapunctus-Lehre im 14. und 15. Jahrhundert", Die mittelalterliche Lehre von der Mehrstimmigkeit, Geschichte der Musiktheorie, red. F. Zaminer, Darmstadt 1984, s. 161–256,
- Scare H., Twentieth Century Counterpoint, London 1954,
- Schäffer B., Nowa muzyka, Kraków 1969,
- Seidel E., "Zur Kontrapunktlehre von Heinrich Bellermaun", Palestrina und die Idee der klassischen Vokalpolyphonie im 19. Jahrhundert, Frankfurt 1987, s. 231- 41,
- Wright F., The Essentials of Strict Counterpoint, Brooklyn, NY 1935.

Język wykładowy

- Polski
- Możliwość prowadzenia zajęć w języku angielskim

Imię i nazwisko wykładowcy

dr Adam Porębski